

**GALERIJA
FORUM**

**LJUBOMIR
STAHOV**

CENTAR ZA KULTURU
I INFORMACIJE ZAGREBA
TESLINA 16, tel. 421-144

21.10 – 9. 11. 1986.

Izdavač
Published by
GALERIJA FORUM CENTRA
ZA KULTURU
I INFORMACIJE, Zagreb,
Teslina 16, tel. 421-144

Za izdavača
For the publisher
MILAN BREZAK

Urednik kataloga
Catalogue editor
VIŠNJA KNEZOCI

Predgovor
Preface
TONKO MAROEVIĆ

Grafički urednik
Graphical super vision
IVICA STANČIN

Likovna oprema
Arrangement of exhibits
VIŠNJA KNEZOCI

Plakat
Poster design
IVICA STANČIN

Tisak plakata
Printing of posters
ŽELIMIR BAKOVIĆ

Prijevod na engleski
Translation into English
VLADIMIR IVIR

Tehnička postava izložbe
Technical layout
ŽELIMIR MARTINJAK

Umnožavanje kataloga
Printed by
KREŠIMIR ŠTEFANOVIĆ

Naklada
Edition
500 komada

STAHOV

Za Ljubomira Stahova priroda je značajan poticaj i povod, svojevrsno vrelo ili rudnik, dok je za Baudelairea – kako kaže u poznatom sonetu – ona bila čak pravim hramom. Možda će se nekome učiniti kako je tu riječ o jakoj devalvaciji i detronizaciji, ali ne smijemo zaboraviti da je u međuvremenu, kod mnogih modernih umjetnika, priroda izgubila skoro svaki kredit, te da se već malo tko na nju izravnije poziva. Dovoljno se prisjetiti venecijanskog bienala 1978, tematski centriranog baš oko umjetnosti i prirode, pa ćemo uvidjeti da je veza suvremenog umjetnika s prirodom najčešće i sama zapravo umjetna, da se svodi na neku novu verziju **naturae mortae**. U tom smislu Stahov i nije odveć dalek Baudelaireu, jer se i on probija »kroz šume simbola«, odnosno nastoji gonetati ondje »gdje stupovi živi izrjecima mutnim ponekad se glase«.

To zanimanje za »živo« i za »šumu« naš slikar i kipar dijeli s iskustvima nekih ranijih poetika, od nadrealizma (kao obnovljenog romantizma) do enformela (kao radikalnog naturalizma). U trenutku kad se on krajem sedamdesetih godina opredijelio za organske asocijacije i tradicionalne materijale takav je izbor bio relativno rijedak. Ali i kad se, početkom osamdesetih, našao okružen mnogim »novim« slikarima (na platnu, uljem, s brojnim biomorfnim ili zoomorfnim aluzijama) Stahov nije izgubio posebnost svoje pozicije, pogotovo jer se nije nimalo osvrtao sa strane

već je nastavio logičnu razradu i produbljivanje vlastitog motivskog i problemskog kruga.

Specifičnost Ljubomira Stahova jest i u uskoj simbiozi kiparskih i slikarskih pobuda. Kao da ga konkretnost, na koju volumen kipa sili, obavezuje i u dvodimenzionalnim, iluzionistički koncipiranim (premda ne mimetički određenim) radovima. Okomiti stup, od kojega započinje kipareva obrada, istodobno je stablo i tijelo, a paralelni urezi na njemu godovi su življenja i brazgotine odupiranja. Projiciran na plohu, taj torzo ili panj uspostavlja relacije s okolinom: u nju urasta, grana se, mimikrijski preobražava, ali kao da također mijenja i atmosferu čitavog prostora – na neki ga način antropomorfizira.

Stahov je pobjegao od izravnih citata i doslovnih opisa vanjskog svijeta, kloneći se isto tako svake humanističke patetike (posebno drage kiparima). Uronio je u svojevrsni mikrokozmos, izgrađujući sustavno i upravo opsesivno (naročito u crtežima) oblike koji bi mogli biti biljnog ili životinjskog porijekla ili iz nekih slojeva praživota. Međutim, na tom ishodištu oblikovanja, na tom dnu jednostavnih čelijskih struktura našao se na čudnom raskršću; mogao je krenuti prema geometrijskoj redukciji i, susljedno, prema ornamentu ili pak optirati za magmu, bujnost i nečistoću. Opredijelio se za ovo drugo, slijedeći pritom prirodu, dakako – vlastitu prirodu, koja odjekuje u krvotoku i očituje se u metabolizmu.

Nekad su njegove slike težile monokromiji, optičkoj i mentalnoj higijeni, kao da su se stidjele afektivnog i fiziološkog prtljaga. Oslobođajući svoju viziju i prepoznavajući svoju narav danas se Stahov jasno konfrontira sa snažnim senzornim poticajima te odlučnim potezima izražava i sublimira nagonске sile. Materija i boja oživljavaju u debelim namazima i temperamentnim gestama, vitalnost se manifestira i polarizira u izrazitim kontrastima. Vrtlozi slika i navoji kipova Ljubomira Stahova kao da zajednički slave manihejska počela, bitni dualizam prirode.

Tonko Maroević

STAHOV

For Ljubomir Stahov, nature is a significant stimulus and motive, a wellspring or a mine, while for Baudelaire – as he himself says in a well-known sonnet – it was a true temple. It might seem that we have here a case of devaluation or dethronement from Baudelaire to Stahov, but we should not forget that, with many modern artists, nature has in fact lost all credit and not many people refer to it directly now. If we remember the 1978 Venice Biennale, thematically focussed on art and nature, we shall realize that the link between the contemporary artist and nature is in most cases itself artificial, reduced to a new version of *naturae mortae*. In this sense, Stahov is not too far away from Baudelaire, because he, too, is cutting his way »through forests of symbols« and trying to find meaning where »living columns sometimes emit confused words«.

Stahov shares this interest in the »living« and the »forest« with artists working within different poetics, from Surrealism (as renewed Romanticism) to Abstract Expressionism (as radical naturalism). When he opted for organic associations and traditional materials in the late seventies, such a choice was rather rare. But when, in the early eighties, he found himself surrounded by many »new« painters (working on canvas, in oil, with numerous biomorphic and zoomorphic allusions), Stahov lost none of the individuality of his position, especially as he did not glance aside but merely continued a logical elaboration and deepening of his own motivic and problematic complex.

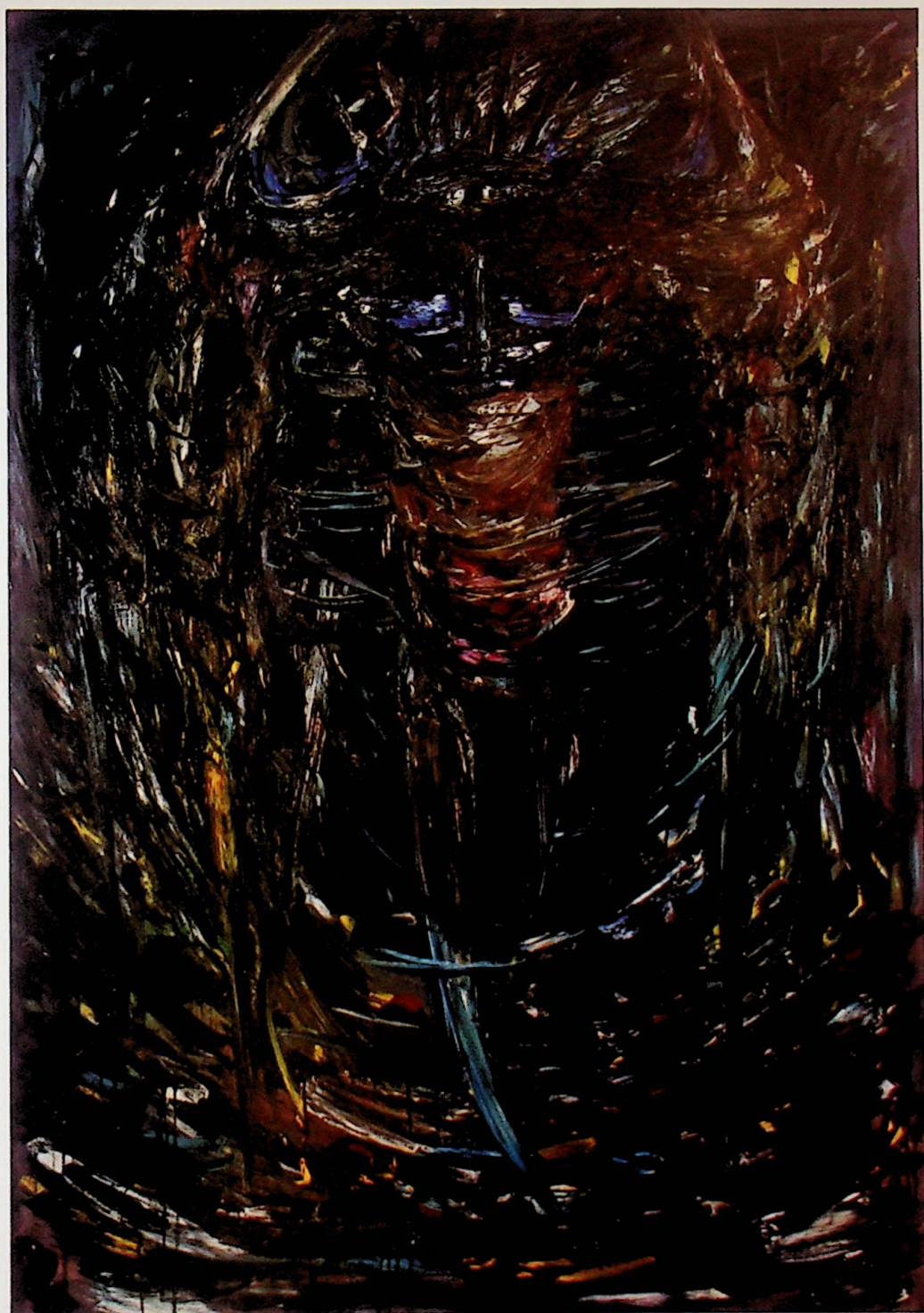
The specific characteristic of Ljubomir Stahov's art is a close symbiosis of sculpture and painting. The concreteness forced upon him

by sculptural volumes is present also in his two-dimensional, illusionistically conceived (though not mimetically determined) works. The vertical column with which the sculptor's work begins is at the same time a tree-trunk and a body, and parallel incisions in it mark growth rings and scars of struggle. Projected on a flat surface, this torso or tree-stump establishes relations with the environment: it grows into the environment, branches off, changes in mimicry, but at the same time also transforms the atmosphere of the environment, anthropomorphizing it in some sense.

Stahov avoids direct quotation and literal description of the objective world, shying away also from any kind of humanistic pathos (so dear to some sculptors). He is deeply immersed in a microcosm of his own, developing systematically and almost obsessively (especially in his drawings) forms that might be vegetable or animal in origin, or that might come from some deep layers of primitive life. Having reached this starting point, the bottom in which simple cell structures live, he found himself at the crossroads: he could proceed towards a geometrical reduction and, consequently, towards ornamentation, or he could opt for the magma, exuberance and impurity. His choice was the latter, and he took that path in order to follow nature – his own nature, of course, flowing in his veins and expressing itself in his metabolism.

His paintings used to tend towards the monochrome, towards optic and mental hygiene, as if ashamed of their affective and physiological baggage. Having freed his vision and recognized his nature, Stahov now clearly confronts strong sensory stimuli and with decisive strokes expresses and sublimates his instinctive forces. The material and the colour come to life in thick impastos and temperamental gestures, and vitality manifests and polarizes itself in distinct contrasts. Ljubomir Stahov's painting whirlwinds and sculptural rings appear as a joint celebration of the Manichaean principles and the essential dualism of nature.

Tonko Maroević

BIOGRAFIJA

Ljubomir Stahov rođen je 7. siječnja 1944. u Kamačanima kraj Prijedora. Školu primjenjene umjetnosti završio je u Sarajevu 1967. (prof. Mica Todorović i prof. Boro Aleksić). Prije upisa na Akademiju likovnih umjetnosti radio je kao nastavnik likovnog odgoja na osnovnoj školi u Kozarcu. Akademiju likovnih umjetnosti u Zagrebu, slikarski odsjek, završio je 1974. u klasi prof. Šime Perića. Poslije završene akademije bio je suradnik Majstorske radionice prof. Krste Hegedušića i prof. Ljube Ivancića od 1974–1978. U izdanju Zbirke Biškupić iz Zagreba objavljene su mu tri bibliofilске knjige: Heksapoda (u tehnici bakropisa i akvatinte) s tekstom-esejom Josipa Depola; Jedno čitanje apstrakcije (u tehnici bakropisa) s tekstom-esejom Đurde Šinko-Depierris i Jeu de couleur = Igra boja (u tehnici bakropisa u boji) s pjesmama francuskog pjesnika Edmonda Humeaua. U biblioteci »Mladi umjetnici« Nacionalna i sveučilišna biblioteka u Zagrebu izdala je njegovu monografiju 1982. godine (autor: Mladenka Šolman). Živi i radi u Zagrebu, Čanićeva 10.

SAMOSTALNE IZLOŽBE

- 1975. Ljubija, Rudnik – Dom kulture
- 1978. Zagreb, Salon galerije Karas
Prijedor, »Josip Kraš – OOUR Mira Cikota«
- 1979. Zagreb, Muzej za umjetnost i obrt
Rovinj, Zavičajni muzej
Zagreb, Galerija Dubrava
- 1980. Zagreb, Galerija instituta »Ruder Bošković«
- 1981. Zagreb, Salon galerije Karas
- 1982. Prijedor, Narodno pozorište
Zagreb, Galerija »Vladimir Nazor«
Zagreb, Nacionalna i sveučilišna biblioteka
- 1983. Beograd, Galerija Doma JNA
Karlovac, Zorin dom
Zagreb, Školska knjiga
- 1985. Banja Luka, Dom kulture
- 1986. Zagreb, Galerija Forum

NAGRADE

1977. Za slikarstvo na 9. salonu mladih u Zagrebu
1978. Otkupna nagrada Kabineta grafike JAZU, Zagreb, na 10. zagrebačkoj izložbi jugoslavenske grafike
Otkupna nagrada Kabineta grafike JAZU, Zagreb, na 6. trijenalu savremenog jugoslavenskog crteža u Somboru
1979. Premija fonda za unapređivanje likovnih umjetnosti »Moša Pijade«, Beograd, na 7. zagrebačkoj izložbi jugoslavenskog crteža
Nagrada za crtež firme Faber Castel na 1. međunarodnom trijenalu crteža mladih u Nürnbergu
1980. Premija za grafiku na izložbi »Balkan zona mira« u Bukureštu
1981. Druga nagrada na 4. bienalu crteža u Prištini
1982. Otkupna nagrada Republičke samoupravne interesne zajednice u oblasti kulture SR Hrvatske, Zagreb, na 12. zagrebačkoj izložbi jugoslavenske grafike
1983. Premija Jugoslavenske akademije znanosti i umjetnosti, na 9. zagrebačkoj izložbi jugoslavenskog crteža u Zagrebu
1985. Otkupna nagrada likovne jeseni na 8. trijenalu jugoslovenskog crteža u Somboru
1986. Otkupna nagrada Republičke zajednice kulture SR Srbije – Beograd na XIV zagrebačkoj izložbi jugoslavenske grafike

KATALOG

Slike:

1. ZNAK PEJZAŽA, 1983, ulje/platno, 180×135 cm
2. OBLIK U NASTAJANJU, 1983, ulje/platno, 200×135 cm
3. RAZORENA PRIRODA, 1983, ulje/platno, 200×135 cm
4. OBLIK U NASTAJANJU I, 1983, ulje/platno, 199×146 cm
5. OBLIK U NASTAJANJU II, 1983, ulje/platno, 199×146 cm
6. OBLIK U NASTAJANJU III, 1983, ulje/platno, 199×146 cm
7. TAJANSTVENA PRIRODA VI, 1984, ulje/platno, 199×148,5 cm
8. TAJANSTVENA PRIRODA VII, 1984, ulje/platno, 199×148,5 cm
9. TAJANSTVENA PRIRODA VIII, 1984, ulje/platno, 194,5×129 cm
10. TAJANSTVENA PRIRODA IX, 1984, ulje/platno, 199×148 cm
11. TAJANSTVENA PRIRODA X, 1984, ulje/platno, 194,5×144 cm
12. TAJANSTVENA PRIRODA XI, 1984, ulje/platno, 194,5×129 cm
13. FLOREALNI OBLIK I, 1984, ulje/platno, 200×70 cm
14. FLOREALNI OBLIK II, 1984, ulje/platno, 200×70 cm
15. DOGAĐAJ U PRIRODI I, 1985, ulje/platno, 240×145 cm
16. DOGAĐAJ U PRIRODI II, 1985, ulje/platno, 240×145 cm
17. DOGAĐAJ U PRIRODI III, 1985, ulje/platno, 240×145 cm
18. DOGAĐAJ U PRIRODI IV, 1986, ulje/platno, 194×144 cm
19. DOGAĐAJ U PRIRODI V, 1986, ulje/platno, 200×100 cm

Skulptura:

1. OBLIK IZ PRIRODE I, 1983, kovano i vareno željezo, 145×16×15 cm
2. OBLIK IZ PRIRODE II, 1983, kovano i vareno željezo, 129×19×19 cm
3. TOTEM I, 1984, kovano i vareno željezo, 250×25×15 cm
4. TOTEM II, 1984/85, kovano i vareno željezo, 246×24×14 cm
5. TOTEM III, 1985, drvo i željezo, 257×37×15 cm
6. TOTEM IV, 1986, kovano i vareno željezo, 215×39×37 cm

**ČLANOVI GALERIJE
FORUM
MEMBERS OF THE
FORUM GALLERY**

KOSTA ANGELI RADOVANI
BELIZAR BAHORIĆ
JOSIP DIMINIĆ
IVO FRIŠČIĆ
RAUL GOLDONI (1919–1983)
STANKO JANČIĆ
NIVES KAVURIĆ-KURTOVIĆ
ZLATKO KESER
EUGEN KOKOT
ANTE KUDUZ
FERDINAND KULMER
IVAN LOVRENČIĆ
EDO MURTIĆ
DALIBOR PARAC
ŠIME PERIĆ
OTON POSTRUŽNIK (1900–1978)
ZLATKO PRICA
NIKOLA REISER
MARIJA UJEVIĆ-GALETTOVIĆ
GORANKA VRUS-MURTIĆ

**U GALERIJI FORUM IZLAGALI SU
EXHIBITIONS IN THE FORUM
GALLERY**

FERDINAND KULMER
GIUSEPPE ZIGANA
LAZAR VOZAREVIĆ
JOAN MIRO
NIKOLA REISER
EDO MURTIĆ
IVAN LOVRENČIĆ
ZLATKO PRICA
IVO ŠEBALJ
VASKO LIPOVAC
ANTE KUDUZ
ŠIME PERIĆ
ACHILLE PERILLI
OTON POSTRUŽNIK
EMILIO VEDOVA
FRANO ŠIMUNOVIĆ
KSENIJA KANTOCI
STEVO BINIČKI
NIVES KAVURIĆ-KURTOVIĆ
RICHARD MORTENSEN
IVO FRIŠČIĆ
VIRGILIJE NEVJESTIĆ
MILIVOJE NIKOLAJEVIĆ
LOJZE SPACAL
TONI BENETTON
BOŠKO PETROVIĆ
JOVAN SOLDATOVIĆ
LJUBOMIR PERČINLIĆ
GORANKA VRUS MURTIĆ
JOSIP DIMINIĆ
ANTE JAKIĆ
NIKOLA KOYDL
RAUL GOLDONI
PREDRAG NEŠKOVIĆ
DALIBOR PARAC
PETAR HADŽI BOŠKOV
BOGDAN BOGDANOVIĆ
ALBERT KINERT
MILE SKRAČIĆ
SPASE KUNOVSKI
BORO MITRIČESKI
FADIL VEJZOVIĆ
PIERO TARTICHIO
VLADIMIR STRAŽA
BELIZAR BAHORIĆ
BRANKO RUŽIĆ
GRAFIČARI IZ HAMBURGA
SUVRREMNI UMJETNICI IZ
SR MAKEDONIJE
MERSAD BERBER
MIODRAG B. PROTIĆ
STANKO JANČIĆ
ANTE KAŠTELANČIĆ
ROBERT RAUSCHENBERG
KOSTA ANGELI RADOVANI
OTO LOGO
MILAN KONJOVIĆ
PETAR MAZEV
GUALTIERO MOCENNI
LJUBOMIR KARINA
RATKO JANJIĆ-JOBO
STOJAN ČELIĆ
ISMAR MUJEZINOVIĆ
EUGEN KOKOT
ŽIVA KRAUS
MARIJA UJEVIĆ-GALETTOVIĆ
MAJA DOLENČIĆ-MALEŠEVIĆ

DRAGO TRŠAR
ANDREJ JEMEC
ELIZABETH FRANZHEIM
SUVRREMNA UMJETNOST
KOSOVA
JEAN MESSAGIER
TADEUSZ LAPINSKI
IVO KALINA
MATKO TREBOTIĆ
GRUPA MLADIH AUTORA IZ
ZAGREBA
ANTE MARINOVIĆ
MUSLIM MULLIQI
AGIM CAVDARBASHA
OLGA JANČIĆ
ZLATKO KESER
DURO PULITIKA
SLAVKO KOPAC
SHYQRI NIMANI
BORIS DOGAN
DORA KOVAČEVIĆ
SOFIJA NALETILIĆ-PENAVUŠA
GLIGOR ČEMERSKI
JOSIP BIFFEL
KUZMA KOVAČIĆ
STANKO POSAVEC
ENGJELL BERISHA-BEFRE
LJUBOMIR STAHOV

